

POSUDEK OPONENTA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Název práce: Rusko jako významný zdrojový trh cestovního ruchu Prahy: vývoj, příčiny a důsledky

Autor práce: Lenka Šustrová

Formální náležitosti práce (zatrhněte Vaši volbu)

Formální úprava: výborná / **velmi dobrá** / dobrá / nevyhovující

Stylistická úroveň: výborná / velmi dobrá / **dobrá** / nevyhovující

Citační úroveň: výborná / **velmi dobrá** / dobrá / nevyhovující

Komentář

Předložená bakalářská práce splňuje formální nároky kladené na tento typ práce. Struktura práce se jeví na první pohled v pořádku až do chvíle, kdy čtenář zjistí, že pro definici výzkumných cílů musí nalistovat až na stranu 19. Autorka zřejmě měla v úmyslu cíle odvodit od teoretických konceptů, což ale v tomto případě vychází naprázdno, protože cíle z teorií nevyplývají. Naopak měla více rozvinout myšlenky formulované v úvodu - z širšího dobového a geografického kontextu zkoumaného tématu až k případové studii, do nichž by jinak pěkně formulované cíle lépe pasovaly. Vliv prvního odborného textu je znát ve stylistice (často naivní obraty, žurnalismy či v odstavci se opakující se výrazy) a úpravě grafiky (zbytečné, či nepřehledné, či špatně pojmenované tabulky, obrázky a grafy). Na stranu druhou lze vyzdvihnout práci se zdroji, text je hojně citován, nicméně i zde se najdou drobné nedostatky (chybějící citace u některých exaktních tvrzení či chybná interpunkce v seznamu literatury). Autorka se až na drobné chyby v interpunkci a na pár překlepů vyvarovala vážných gramatických chyb.

Obsah práce

Cíle, výzkumné otázky, hypotézy

Autorka srozumitelně definovala hlavní i 4 dílčí cíle práce, které dále rozvinula do 4 výzkumných otázek (i když správně by takové schéma mělo být strukturováno od obecné ke specifické výzkumné otázce). Cíl práce i výzkumné otázky jsou srozumitelné a vedou autorku k logickému strukturování analytické části práce a konkrétním závěrům.

Práce s literaturou

Autorka při zpracování tématu vycházela z velkého množství zdrojů odborné, novinářské, úřední i statistické povahy v českém a anglickém jazyce (z ruských jsem našel jen RATA News). Jak již jsem zmínil, autorka v textu poctivě cituje a je vidět, že se ve statistických i odborných textech orientuje. Trochu záhadou mi ale je, že v seznamu literatury jsem našel jen 4 články z odborných (recenzovaných) časopisů. To mi přijde trochu málo.

Metodika práce

Je založena na vyhodnocení (deskripci) sekundárních statistických dat za pomoci literatury a odpovědí tří respondentů na základě polostrukturovaných rozhovorů. K avizované kvantitativní analýze nedošlo. Absence alespoň pokusu o statistickou analýzu je určitě chybou, autorka se mohla pokusit třeba o potvrzení korelace ekonomického vývoje Ruska a počtu ruských návštěvníků Prahy.

I přes konstatování v závěru, že rozhovory s ruskými turisty mohou být námětem dalšího výzkumu, právě tento přístup měl být základem této práce. Od koho jiného zjistit motivaci návštěvy Prahy či problémy spojené s vízy, než od samotného turisty?

Analytická část práce

Autorka v první části předvedla slušný přehled teoretických konceptů používaných při výzkumu cestovního ruchu. Přiznám se, že nejsem v tomto poli kovaný, proto jen mírně zapochybuji nad použitím konceptu push-pull (dobře použitelných v migracích) při explanaci motivace cestování a výběru destinace (v případě Prahy, co je push faktorem ruských turistů?).

V samotné analytické části mi chybí zřetelnější oddělení analýzy vývoje ruského turismu v Praze deskripcí dat od odpovědí respondentů z polostrukturovaných rozhovorů a názorů autorky (kapitoly 4.1-4.3.). Vše se slévá dost chaoticky v jedno. Také by se hodilo mít přepis rozhovorů v příloze, neboť takto se asi vcelku časově náročná část práce zcela ztratila.

K obsahové části mám následující výtky. Vízová povinnost z mé zkušenosti je sice obstrukce a finanční výdaj, ale není demotivující faktor (s.29). Většina ruských turistů pro cestu do Prahy využívá služeb cestovních agentur (jak pro individuální, tak skupinovou turistiku), které celou vízovou proceduru zajistí (jinak to ani nejde). Pro ruské turisty by tedy vízum nemělo být překážkou k cestě.

Poměrně velkou chybou je užívání termínu „národnostní složení turistů“ (od str. 33). Jedná se pochopitelně o složení turistů dle země původu. O národnosti (Rus, Tatar, Čečenec) ruských turistů nic nevíme.

Co se týče vlivu dopravy na turismus, je otázkou, co je příčina a co následek. Rychlejší a levnější doprava je jistě katalyzátor turismu, ale počet spojení mezi Českem a Ruskem je spíše důsledkem zvýšeného zájmu. K této kapitole dvě poznámky. Spojení mezi Prahou a Moskvou mohly dle mezivládní dohody uskutečňovat pouze národní přepravci, tedy ČSA a Aeroflot (Smartwings vznikly jako levná odnož ČSA). Tento monopol držel ceny letenek relativně vysoko se srovnáním s jinými destinacemi. Mělo by zde tedy být zdůrazněno, že se hlavně rozvíjela spojení mezi Prahou a ostatními ruskými městy (Moskva představovala jen 60 % cestujících odbavených na LVH do Ruska) a začala se také (byť v relativně menší míře) používat i letiště v Karlových Varech a Pardubicích. Dále, údaje v tabulce 8 jsou zavádějící, protože z nich nelze vyčíst, kolik cestujících v Moskvě pouze přestupuje na další lety.

Závěry práce

V závěru práce autorka shrnuje analytickou část a snaží se rekapitulovat zjištěná fakta do formy odpovědí na výzkumné otázky. Dá se říci, že vytyčené cíle práce byly splněny, k dílčím cílům se autorka vrací. Vysvětlení faktorů změn počtu turistů mi nicméně přijde dost povrchní. Například to,

že hlavním faktorem zdrojového turismu (kdekoliv na světě) je ekonomická situace, je nad slunce jasné. Závažnější polemiku vidím v otázce víz. Byť v závěru autorka v jedné větě (s.53) zmírnila význam víz pro rozvoj turismu a otázku bezpečnosti, celkově vychází tato studie jako podpora pro jejich zrušení. S řadou argumentů hovořících pro zvýšení počtu turistů po zrušení víz však zcela nesouhlasím, protože uvedená data se jeví jako účelová a jsou nadsazená (s.52). Povrchní analýza sekundárních dat převážně ekonomické povahy ani citace agentur cestovního ruchu žádné důkazy nepřináší (zoufale zde chybí nějaký odborný text či fundovaný průzkum). Navíc oddělovat bezpečnostní a ekonomické aspekty v případě vízové politiky prostě nelze.

Také otázka, proč je pro ruského turistu Praha lákavá, moc vysvětlena nebyla (historické památky mají i jinde). Je to především proto, že autorka se jich nezeptala. Praha je pro Rusy lákavá třeba i z historických důvodů. Z dob nerozlučné družby představovala Praha mytizovaný „Západ“, pro některé Rusy je proto návštěva splněným snem anebo návratem do oblíbené a kulturně spřízněné destinace. Ostatně přes dvacet let zde žilo 100 tisíc trvale umístěných „ruských turistů“. Anebo by se našla i jednodušší odpověď: Rusové do Prahy jezdí, protože to tak dělají i ostatní a je to proto otázka společenské prestiže (což je i vysvětlení jejich utrácení za nevkusné suvenýry).

Naopak souhlasím a podtrhuji autorčin závěr o nebezpečnosti závislosti na zdrojovém trhu. Ostatně Rusko se svou závislostí na ropě a zemním plynu je nám toho krásným příkladem. A krásným příkladem je i současný osud Karlových Var.

Celkové zhodnocení práce

I přes uvedené výtky shledávám předloženou práci Lenky Šustrové jako zajímavou s potenciálem pro další výzkum. Autorka srozumitelně definovala cíle, ke kterým směřovala analytickou část práce a logicky vyvozovala závěry. Beze sporu zvládla také práci se zdroji. Také z těchto důvodů doporučuji práci Lenky Šustrové k obhajobě.

Otázky k obhajobě

Se kterými státy má Rusko bezvízový styk a jak se to projevuje na cestovním ruchu?

Kolik stojí pro Rusy vízum do Česka a jaká je to odhadem procentuální částka z celkových nákladů a útraty ruských turistů v Praze?

Datum: 28. 8. 2015

Autor posudku: RNDr. Libor Jelen, Ph.D.

Podpis: